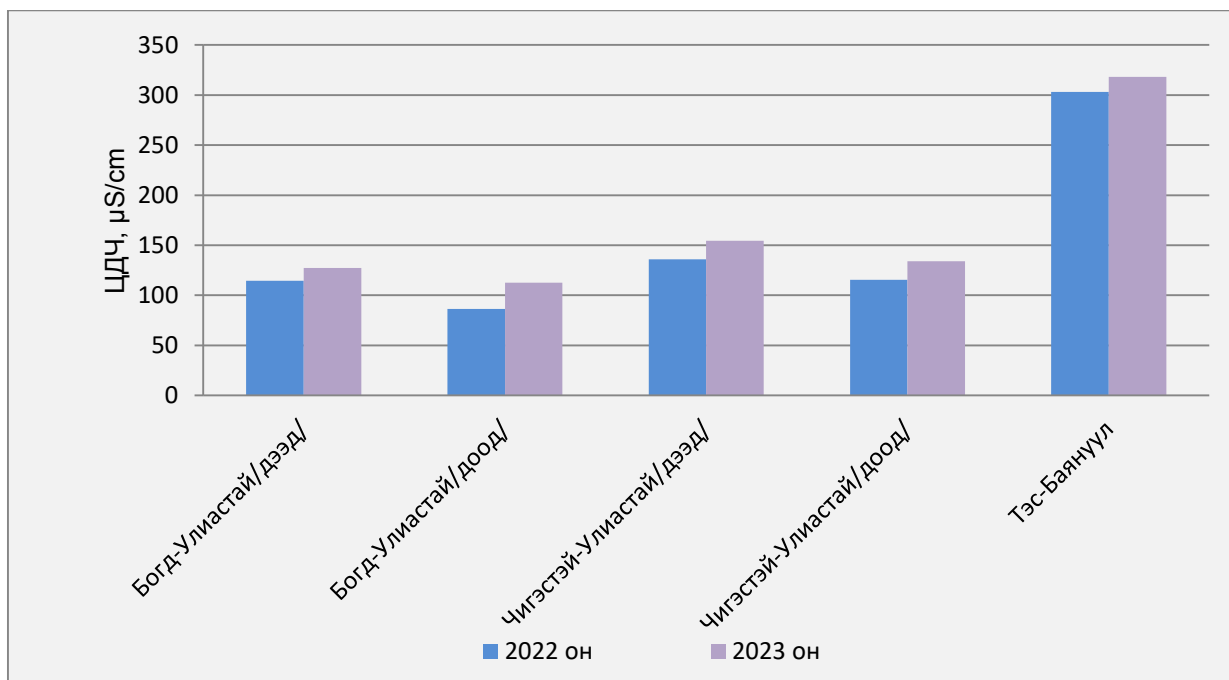

Завхан аймгийн 2023 оны 11 дүгээр сарын гадаргын усны чанарын сарын тойм

1. Гадаргын усны чанар

Завхан аймгийн усны чанарын хяналт шинжилгээний цэгүүдэд хөтөлбөрийн дагуу Богд-Улиастай дээд, доод, Чигэстэй-Улиастай дээд, доод, Тэс-Баянуул цэгүүдээс дээж авч химийн найрлага, чанарын үзүүлэлтүүдийг тодорхойллоо.

Гадаргын усны цахилгаан дамжуулах чанарын өөрчлөлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулан График1-т харууллаа.

График1. Гадаргын усны цахилгаан дамжуулах чанар

2023 оны 11 дүгээр сард дээрх цэгүүдэд усны цахилгаан дамжуулах чанар/ЦДЧ/ 112.5-318.0 Ms/cm байна.

Хүснэгт 1. Усны гол ионуудын агууламж

Харуул	Хатуулаг, мг-экв/л	Ca, мг/л	Mg, мг/л	K+Na, мг/л	SO ₄ , мг/л	Cl, мг/л	HCO ₃ , мг/л	Эрдэсжилт, мг/л
Богд-Улиастай/дээд/	1.08	16.0	3.4	5.3	15.5	1.8	56.1	98.1
Богд-Улиастай/доод/	0.92	13.6	2.9	4.5	11.9	1.8	48.8	83.5
Чигэстэй-Улиастай/дээд/	1.24	18.4	3.9	9.3	22.0	1.8	67.1	122.5
Чигэстэй-Улиастай/доод/	1.12	16.8	3.4	6.3	17.3	1.8	58.6	104.2
Тэс-Баянуул	3.32	43.3	14.1	17.3	38.3	4.6	187.9	305.5
MNS4586:98					100	300		

Дээрх усны харуулуудын хяналт шинжилгээний цэгүүдэд ерөнхий хатуулгыг А.Е.Посоховын ангиллаар авч үзэхэд 0.92-3.32 мг-экв/л байгаа нь маш зөөлөн болон боломжийн зөөлөн усны ангилалд багтаж байна.

Хүснэгт 2. Усны биогенийн нэгдлүүдийн агууламж

Харуул	pH	УХ, мг/л	БХХ ₅ , мг/л	Пич, мг/л	NH ₄ , мг/л	NO ₂ , мг/л	NO ₃ , мг/л	P, мг/л
Богд-Улиастай/дээд/	7.37	11.40	2.8	0.8	0.17	0.001	0.64	0.001
Богд-Улиастай/доод/	7.28	10.63	2.3	1.1	0.09	илр	0.50	0.002
Чигэстэй-Улиастай/дээд/	7.50	11.09	2.3	1.0	0.20	илр	0.54	0.001
Чигэстэй-Улиастай/доод/	7.55	11.86	2.5	0.8	0.29	0.002	0.51	0.005
Тэс-Баянуул	7.52			1.1	0.16	0.001	0.22	0.001
MNS4586:98		6 Ү4.00<	3.0		0.50	0.020	9.00	0.100

Тайлбар: УХ-Ууссан хүчилтөрөгч, БХХ₅-Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч

Биогений нэгдлүүдийн агууламж Монгол улсын гадаргын усны стандарт MNS4586:98 дахь хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлтүүд ажиглагдаагүй байна.

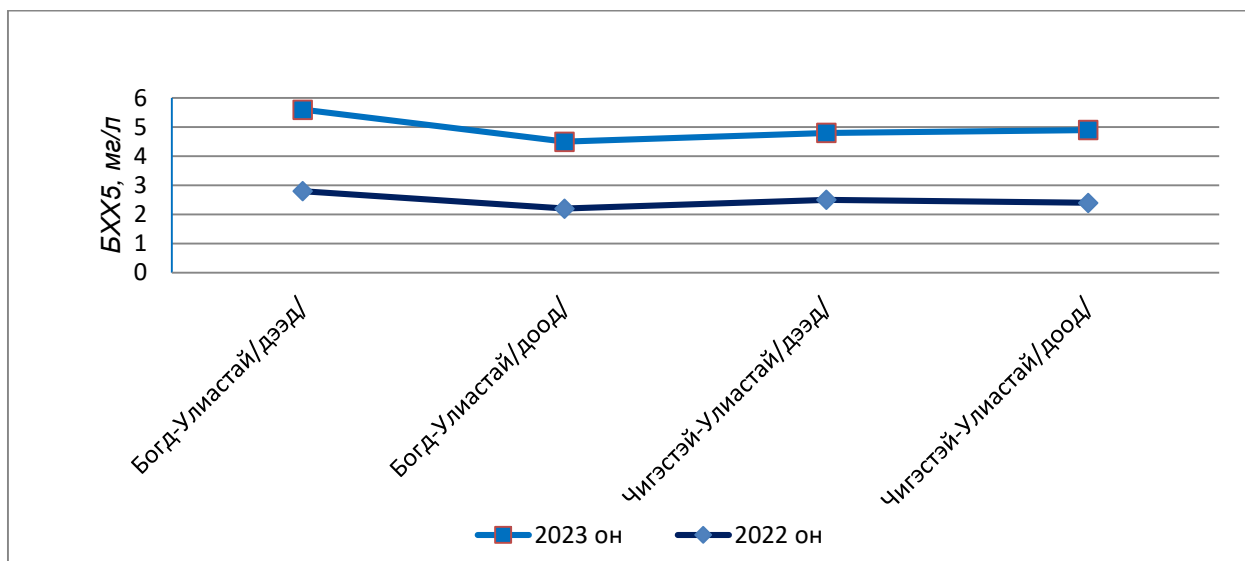

График2. Усны биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийн агууламж

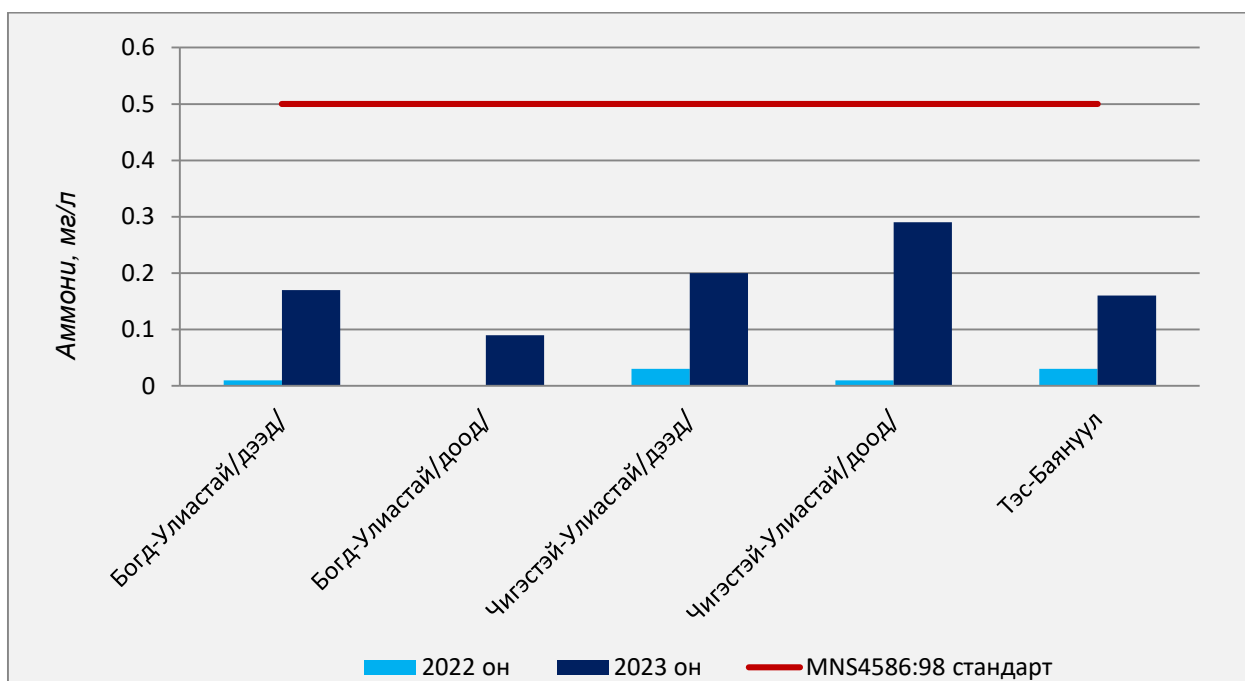
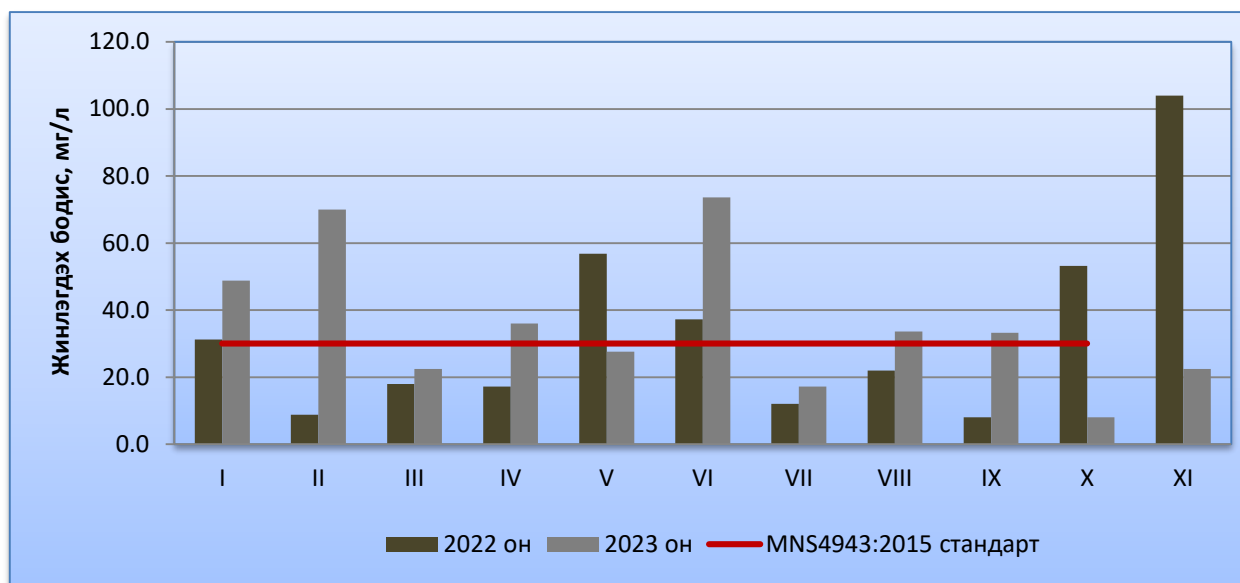

График3. Усны аммоний азотын агууламж

График5. Төв цэвэрлэх байгууламжийн жинлэгдэх бодис

Дүгнэлт:

Гадаргын усны 2023 оны 11 дүгээр сард хийсэн хяналт-шинжилгээний дүнгээс үзэхэд голын усны цахилгаан дамжуулах 112.5-318.0 $\mu\text{S}/\text{cm}$ -т хэлбэлзэж байна.

Богд болон Чигэстэй голын ууссан хүчилтөрөгчийн горим Монгол улсын гадаргын усны стандарт MNS4586:98 дахь хүлцэх агууламжаас даваагүй.

Хаягдал бохир ус цэвэрлэх Төв цэвэрлэх байгууламжаас цэвэршүүлэгдээд гарч буй хаягдал бохир усны нийт азотын агууламж 2.3 дахин, Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийн агууламж 2.8 дахин, Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийн агууламж 2.1 дахин давсан байна.

Хаягдал ус цэвэршүүлэх байгууламж нь 68.72%-тайгаар цэвэршүүлсэн усыг Чигэстэй голд нийлүүлж байна.